

Koldusok

Gyérülnek, egyre gyérülnek az utcákon a koldusok. Mióta háború van, mintha egészen eltűntek volna a föld színéről. Nem állnak többé a sarkokon, magasra emelt kézzel, felkiáltójelek módjára vagy összekuporodva, görbén mint a rejtélyes kérdőjelek. Talán megfagytak valami félszer alatt, vagy éhen haltak, vagy megégtek, vagy kivándoroltak innen egy jobb világba, nem tudni hová. Mindenesre, a háború végzett velük. Próbáld elgondolni: mi ma egy alamiznafillér vagy egy alamiznaforint? Hiszen ezek mellé most egy-egy kenyér-, liszt-, cukor-, bab-, zsír-, tej-, kávéjegyet is oda kellene pottyantani az alamiznáskalapba. Azután olyan kicsinyben, mint az egykori koldusok vásároltak, egyáltalában nem adnak, semmiféle boltban. Megtörtént a csoda, a koldusoktól elvették a koldusságukat is, a háború alóluk is kihúzta a létalapjukat. Szélhámosok, kalandorok, apró, balkörmű ügyesek jöttek a helyükbe.

Most látjuk csak, még ők is, a szerencsétlenek, a béke idilli képéhez tartoztak, a koldusok, akik az utolsó állomást, a határt jelentették, melyen túl már nincs semmi. De ezen a határon, a küszöbön nyugodtan ültek. Olyan nyugodtan, mint az ínség királyai, a nyomor nábobjai, a semmi tőkései, kik tudták magukról, hogy foglalkozásuk a szegénység, és semmi egyébbel nem szabad törődniük, csak a hivatásukkal, akár a papoknak vagy a művészeknek, s olyan biztosan, mint akik a földre estek, és tudják, hogy tovább nem eshetnek. Vajon mi baj érheti a koldust? A koldus mindig koldus marad. Akkor is, ha nem kap alamiznát. Éppen ezért öntudatosan, bátran néznek farkasszemet a többiekkel temetők bejáratánál, bürök és mocsarak mellett, szinte tüntetően nyújtották feléjük fekete kezüket, színes sebeiket. Mert az élet végtelen gazdagságát hirdették ők is, mint a hatalmasok, a lángelmék.

Hol vannak ma? Íme, akik egészen lenn voltak már a mélyek mélyén, lefelé hullottak, még őket is csapásként sújtotta a rosszakrossza, a háború. Azt kell hinnem, hogy – szegények – mellékfoglalkozást vállaltak, mert

Hárfás és hegedűs koldusok
1930-as évek
MNM Történeti Fényképtár
Kallós Oszkár felvétele

„Most látjuk csak, még ők is, a szerencsétlenek, a béke idilli képéhez tartoztak...”

ebben a gyászosan szervezett társadalomban még a nyomorukból sem élhettek meg. A nagy és határtalan és patriarkális szegénységet fel kellett váltaniuk kis és korlátolt és kucorgó szegénységgel. Korunk minden regényesen nagyot és izzóan egyénit porral hint be. A koldusok kihaltak lassan-lassan. Lélektani lehetőségük is megszűnt. Ma már nincs gondtalan sétáló, akit felrezzenthetnének rozzant ábrázatjukkal. Kicsit mindannyian hasonlatosak vagyunk hozzájuk. Tenger nincstelenségüket valahogy szétosztották millió és millió részre, úgy, hogy mindannyiunknak jutott egy karc a sebükből, egy könnycsepp a sírásukból, egy háncs a koldusbotjukból, egy rost a condrajukból és egy morzsa a penészes kenyerekből.

(*Pesti Napló*. 1917. március 5. – F, 380–381. old.)